

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

**СИНТАГМИ СУЧАСНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ :
ПРОЛЕГОМЕНИ ПРАВОВОЇ ІННОВАТИКИ**

до 80-річчя від дня народження
доктора юридичних наук, професора Юрія Миколайовича Оборотова
матеріали
всеукраїнської науково-практичної конференції

14 вересня 2026 року

Одеса
2026

Матеріали подано в авторській редакції

Синтагми сучасної юриспруденції : пролегомени правові інноватики. Пам'яті проф. Ю. М. Оборотова : (до 80-річчя від дня народж. д. ю. н., проф. Ю. М. Оборотова) : матер. Всеукр. наук.-практ. конф.(Одеса, 14 верес. 2026 р. Одеса : Нац. ун-т «Одеська юрид. академія», 2026. 274 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.33882>

Матеріали конференції, вміщені у цьому збірнику, відображають прагнення представників української правничої науки осмислити методологічне значення наукової спадщини Ю. М. Оборотова та розглянути актуальні проблеми розвитку сучасної юриспруденції. У працях авторів досліджуються питання методології юридичної науки, традиційні та інноваційні напрями розвитку права, трансформація держави, зміна правової реальності під впливом глобалізаційних, інтеграційних, інформаційних і технологічних процесів.

Окрему увагу приділено проблемам цифровізації права, ролі штучного інтелекту у трансформації юридичної діяльності, зміні форм правового регулювання, розвитку правової системи в умовах європейської інтеграції, а також переосмисленню фундаментальних категорій загальної теорії права та держави.

Ключові слова: правовий моніторинг, інфраструктура, інноватика, правова інноватика.

Key words: legal monitoring, infrastructure, innovation, legal innovation.

Шандрук Сергій Миколайович

*КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж
імені Михайла Грушевського» кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри соціально-економічних дисциплін*

DOI:

АНТИКОРУПЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ

Суспільно-політичні процеси, що відбувалися в Україні протягом останніх років, засвідчили значний рівень громадянської свідомості українського суспільства. Проте, незважаючи на позитивні зрушення у розвитку морально-духовного потенціалу та ініціацію реальних трансформаційних процесів у більшості галузей державного соціально-політичного сектору, суттєвою та беззаперечною перешкодою залишається феномен корупційних проявів. Цей чинник не лише уповільнює перебіг реформ, а й у деяких випадках повністю нівелює усі спроби покращити соціально-економічне та політичне становище в Україні, влада втрачає довіру з боку громадян.

На сучасному етапі поняття «корупція» перетворилося на ключову проблему для українського суспільства, адже воно є глибоко вкоріненим явищем, що підриває проголошені європейські стандарти суспільного розвитку. У контексті зазначеної проблематики, стає очевидною невідкладна потреба урегулювання цього питання за допомогою ефективних правових механізмів протидії корупційним проявам.

Проблематика визначення та дієвості антикорупційних механізмів була предметом ґрунтовних наукових досліджень багатьох вчених. Зокрема, у монографії Є. В. Невмержицького, присвяченій аналізу причин, наслідків та шляхів протидії корупції в Україні, зазначено, що корупція за своєю суттю характеризується трьома основними вимірами: політичним, соціально-економічним та правовим [1, с. 137]. На основі такого бачення науковця, доцільно констатувати всеохоплюючий та системний характер корупції як суспільного явища.

Ключовим та найбільш дієвим механізмом протидії корупції виступає законодавче регулювання. Зокрема, Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 року забезпечив реалізацію фундаментальних засад не лише щодо відповідальності за корупційні правопорушення, а й сформулював термінологічний апарат та інкорпорував превентивний компонент, що становить визначальну складову в системі профілактики та обмеження негативного впливу зловживань влади [2].

Аналіз положень згаданого закону, зокрема його «Прикінцевих положень», демонструє запровадження та нормативне закріплення модифікацій до засадничих антикорупційних норм. Ці законодавчі корективи здійснюються (та триває їх внесення) не лише з огляду на еволюцію методів вчинення корупційних правопорушень та динамічний розвиток інтегрованих підзаконних і нормативних актів, а й, насамперед, зумовлені імперативом дотримання таких фундаментальних правових принципів, як об'єктивність, невідворотність відповідальності та раціоналізація репресивних заходів [3, с. 38].

Не менш значущим та пріоритетним інструментом ефективної протидії корупції виступає інтенсивна взаємодія з інститутами громадянського суспільства. Соціальний вимір має відігравати ключову роль у забезпеченні дотримання законодавчо встановлених антикорупційних принципів. Модальності та підходи до залучення громадськості в антикорупційну діяльність потребують чіткої регламентації та відповідності основоположним принципам правомірності. Водночас, аналіз імплементації антикорупційних

заходів в Україні свідчить про недостатню повноту уявлень щодо глибинних причин корупції. Зокрема, ігнорується фактор корупційної активності пересічних громадян, що призводить до звуження фокусу лише на корупційних проявах серед службових осіб. Відповідно, в межах окресленої проблематики, зі стратегічного та тактичного антикорупційного інструментарію може випадати такий важливий потенціал (механізм), як «діяльність, орієнтована на зниження корупційної активності населення», що є критично важливим для боротьби з корупцією в умовах кризового стану [4].

Починаючи з 2011 року, в Україні було імплементовано новаторську антикорупційну систему, котра характеризується переважно превентивним спрямуванням та націлена на формування в соціумі дієвих інструментів запобігання корупційним проявам. У цьому контексті зростає важливість дотримання принципів доброчесності з боку суб'єктів, уповноважених на виконання державних або місцевих самоврядних повноважень, що має бути інкорпоровано ними як повсякденні стандарти поведінки [5].

Без чіткого формулювання та нормативно-правового узаконення конкретних положень із запобігання корупційним діям, що передбачають повні або часткові обмеження чи заборони певних видів поведінки суб'єктів, задіяних у корупційних діяннях, неможливо сформувати цілісну систему ефективних засобів та інструментів антикорупційної політики. Ці елементи за своєю природою покликані становити комплекс спеціалізованих (превентивних) антикорупційних механізмів. До числа цих механізмів відносяться: лімітації щодо зловживання службовим становищем; обмеження щодо поєднання посад та сумісництва; регуляції стосовно отримання подарунків (благодійних внесків); заборони щодо працевлаштування близьких осіб; обмеження, що стосуються осіб, які припинили державну службу або діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави чи місцевого самоврядування; проведення спеціальних перевірок; та обов'язкове декларування майнового стану, прибутків, витрат і фінансових зобов'язань.

Принциповим аспектом, що інтегрується до комплексу превентивних заходів для забезпечення базових антикорупційних засад, є інститут юридичної відповідальності. Модернізація системи правових норм, що регулюють відповідальність за корупційні правопорушення, становить один із ключових та ефективних елементів антикорупційної стратегії. Це охоплює спектр від етичних аспектів відповідальності за потенційні корупційні прояви або порушення антикорупційного законодавства до нагальної потреби у внесенні змін до системи кримінально-правових положень. Стосовно морального виміру та ролі політичної культури у громадянському суспільстві, релевантними є погляди О. М. Костенка, котрий підкреслював, що розвиток політичної культури як невід'ємної складової соціальної культури повинен реалізовуватися не лише щодо владних інституцій, а й стосовно пересічних громадян, оскільки їхня участь у корупційних схемах незмінно сприяє поширенню корупції [6, с. 85].

Отже, на підставі викладеного матеріалу, можна сформулювати такі ключові висновки. Глибоке вкорінення та посилення корупційних явищ зумовлене як системними вадами у державному регулюванні, так і станом суспільної свідомості. Це є беззаперечним чинником, що ускладнює пошук ефективних рішень для подолання зазначеної проблеми. Хоча можна звертатися до ментальних особливостей середовища чи аналізувати недоліки функціонування державних механізмів, визначальний аспект цієї проблематики полягає в особистісній відповідальності кожного індивіда. Запобігання корупції можливе лише за умови, що кожен член суспільства – чи то державний службовець, чи то пересічний громадянин – усвідомлює свою відповідальність за досягнення спільної мети: створення суспільства, вільного від корупційних проявів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Невмержицький Є. В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії. Київ: КНТ, 2008. 364 с.

2. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Дата оновлення: 04.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

3. Гапчич В. О. Дієві механізми протидії корупції в Україні. *Проблеми вдосконалення діяльності правоохоронних органів щодо виявлення, попередження та припинення корупційних проявів*: матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару, м. Львів, 7 квітня 2017 р. Львів, 2017. 228 с.

4. Костенко О. М. Як боротися з корупцією. *Віче*. 2008. № 18. URL: <http://www.viche.info/journal/1105/>.

5. Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування: Методичні рекомендації Міністерства юстиції України від 16.10.2013 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0020323-13>

6. Костенко О. М. Культура і закон у протидії злу. Київ: Атіка, 2008. 352 с.

Ключові слова: публічне управління та адміністрування, корупція, антикорупційні механізми, аспекти прояву корупції, антикорупційна система.

Key words: public management and administration, corruption, anti-corruption mechanisms, manifestations of corruption, anti-corruption system.

Лисик Максим Анатолійович

Національний університет «Одеська юридична академія»

доктор філософії в галузі права (PhD)

DOI:

ПРАВОЗАКОННІСТЬ ЗВІЛЬНЕННЯ ПРОКУРОРІВ ЗА НЕПІДТВЕРДЖЕННЯ ІНВАЛІДНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Починаючи з осені 2024 року в Україні розгорнулася кадрова реформа щодо перевірки законності встановлення інвалідності посадовим особам державних органів, що була ініційована внаслідок викриття багатьох корупційних схем у медико-соціальних експертних комісіях. Таким чином, рішення Ради національної безпеки і оборони України від 22 жовтня 2024 року,

Завальнюк Ірина Володимирівна	
ПРИНЦИП ІСТОРИЗМУ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ПРАВОВОЇ ІННОВАТИКИ У	
СВІТЛІ ІДЕЙ ЮРІЯ ОБОРОТОВА.....	70
Ямборко В'ячеслав В'ячеславович	
КОНТЕКСТУАЛЬНИЙ ПІДХІД У СУЧАСНИХ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	
.....	75
СЕКЦІЯ 2. РОЗМАЇТТЯ ЮРИДИЧНИХ ДОКТРИН ТА НАПРЯМІВ ПРАВОЇ НАУКИ.....	80
Туляков Вячеслав Олексійович	
КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ІННОВАТИКА: МЕТОДОЛОГІЯ ПИТАННЯ.....	80
Кельман Михайло Степанович	
ПІДХОДИ, ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА У СВІТОВІЙ ТА	
УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВНИЧІЙ ТЕОРІЇ	90
Єзеров Альберт Анатолійович	
ВИСНОВКИ ВЕРХОВНОГО СУДУ: ПРИРОДА, МЕТОДОЛОГІЯ АРГУМЕНТАЦІЇ.....	955
Тімофєєва Лілія Юрївна	
ПРОВОА ІННОВАЦІА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ: СИНТАГМАТИЧНИЙ ВИМІР	
НАУКОВОЇ СПАДЩИНИ Ю.М. ОБОРОТОВА.....	100
Нікітін Володимир Вікторович	
ПРИВАТНЕ ПРАВО У ПУБЛІЧНОМУ РЕЄСТРІ: МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	
ДВОЇСТОЇ ПРИРОДИ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ РЕЧОВИХ ПРАВ.....	105
Кельман Ростислав Михайлович	
СПІВВІДНОШЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ НАУКИ ТА КРИМІНАЛЬНОГО	
ЗАКОНОДАВСТВА: ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ	110
Нуржан Максатов	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE TRANSFORMATION OF MODERN	
JURISPRUDENCE: FORMATION OF A NEW LEGAL PARADIGM IN THE REPUBLIC OF	
KAZAKHSTAN	117
Дудник Руслана Миколаївна	
ЦИФРОВІЗАЦІА ПРАВА ЯК ПРОЯВ ПРАВОВОЇ ІННОВАТИКИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ	
АСПЕКТ	124
Чувакова Ганна Михайлівна	
АНОМАЛІЇ ПРАВОВОЇ СФЕРИ ЯК ФАКТОР ДЕФОРМАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	
.....	1288
Іванчук Віра Євстафіївна	
ПРАВОВИЙ МОНИТОРИНГ ЯК ІНФРАСТРУКТУРА ПРАВОВОЇ ІННОВАТИКИ	13333
Шандрук Сергій Миколайович	
АНТИКОРУПЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ	
.....	1377